

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - МУЗИЧКА КУЛТУРА (први и други разред)

Настава музичке културе у основној школи, својим садржајима и активностима значајно доприноси целокупном развоју ученика. Код ученика се развија љубав према музичкој уметности и смисао за лепо и узвишено, потпомаже његов свестрани развој, оплеменењује га и улепшава му живот.

Током наставе, у виду осмишљених активности, омогућује се развијање способности изражавања звучним средствима (гласом или инструментом), упознавање вредних дела музичке уметности и стицање потребе за самосталним упознавањем музичких дела из области народног и уметничког стваралаштва.

Савладавањем музичке писмености и развијањем укуса, оспособљавамо ученике да активно учествују у музичком животу своје околине.

Настава музичке културе остварује се међусобним прожимањем следећих музичких активности:

- **певање и свирање**, уз поступно упознавање и усвајање ритмичких структура, музичког писма и интонације;
- **слушање музике** и усвајање основних појмова из опште музичке културе;
- активности **у музичком стваралаштву**.

У разредној настави певање и свирање остварује се по слуху, опонашањем демонстрације учитеља, или уз помоћ различитих звучних и визуелних помагала (цртежа, односно неких договорених знакова с ученицима). Упознавање музичког писма започиње у трећем разреду и протеже се до краја основног школовања. Усвајање најосновније вештине читања нота омогућава ученицима лакше и тачније певање једноставНИХ мелодија, као и активно стицање информација о свирању појединих инструмената. Пожељно је повезивање музичких садржаја са садржајима осталих наставних предмета уколико је то могуће остварити.

Задаци наставе музичке културе у основној школи јесу:

- поступност у усвајању народних и уметничких композиција различитих садржаја;
- развијање извођачких вештина ученика и њихов стваралачки приступ певању/свирању;
- развијање интелектуалних и моторичких способности ученика;
- развијање и подстицање стваралачких могућности музичког изражавања ученика;

- упознавање основне музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Препоруке за остваривање програма у првом разреду

Слушање музике

Слушањем музике остварују се следећи задаци:

- стицање искуства у слушном разликовању звучних боја (људски гласови, неки инструменти, звуци из животног окружења);
- развијање меморије ученика;
- навикавање ученика на пажљиво слушање музике (што је услов за квалитетно доживљавање музичких дела);
- упознавање музичких дела уметничког и народног стваралаштва.

Певање песама по слуху и увођење у основе музичке писмености

- Бројалице;
- Дечје песме;
- Игре с певањем.

Усвајање музичког речника у вези са певањем (супротности):

- дубок тон и висок тон;
- дужи и краћи тон;
- гласно и тихо;
- брзо и споро.

Свирање

- Поступно упознавање музичких дечјих инструмената и начин свирања појединог инструмента (штапићи, триангл, чинеле, бубањ, даире, звечке, металофон, ксилофон).
- Прављење властитих дечјих инструмената.
- Разликовање појединих инструмената слухом по боји звука и њихово различито комбиновање према избору ученика.
- Извођење ритма појединих бројалица помоћу дечјих инструмената.
- Утврђивање доживљаја ритмичког пулса одговарајућом инструменталном пратњом оствареном помоћу дечјих инструмената.
- Усвајање музичког речника у вези са свирањем (супротности):
 - певање - свирање;
 - хор - један певач;
 - оркестар - један свирач;
 - клавир - клавириста;
 - виолина - виолинист;
 - труба - трубач;
 - хармоника - хармоникаш;
 - бубањ - бубњар

Музичко стваралаштво

- Подстицање ученика на изражајно певање.
- Обележавање појединих речи или фраза током извођења мелодије звуком неких инструмената, према избору ученика.
- Опонашање звука из непосредне околине спонтаном или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи).
- Смишљање малих ритмичких целина остварених говором или спонтано изговорених група гласова.

- Потпуно слободна звучна импровизација остварена рукама или ногама, односно дечјим инструментима.
- Слободан, импровизован звучни разговор остварен једним од претходно наведених начина.
- Мале, договором састављене музичке игре уз покрет.

Препоруке за остваривање програма у другом разреду

Дечје песме и игре с певањем

(Ученици и школа; јесен; Божић и Нова година; зима; пролеће; мајка и успаванка; кућа, завичај и домовина; дечја игра; природа, животиње и околина; обичаји; остало).

Усвајање музичког речника у вези са певањем: тонови узлазе - тонови силазе; гласно - средње; гласно - тихо; брзо - умерено; брзо - споро; нежно - тужно; нежно - радосно. (Наведени изрази се упознају путем искуства, без постављања дефиниције).

Свирање

- Певање допунити обележавањем сваког тактовног дела ударцем о инструмент у складу са темпом извођења;
- помоћу удараљки извести неки ритам научене мелодије уз истовремено ритмичко рецитовање или певање;
- извођење ритма познате мелодије плескањем или ритмичким инструментом уз истовремено замишљање мелодије у себи;
- понављање краћег задатог ритмичког мотива (вежба памћења и брзог сналажења);
- свирање ритма појединих говорних речи с различитим бројем слогова или краћих реченица.

Слушање музике

Усвајање музичког речника у вези са слушањем:

- оркестар, дувачки оркестар;

- флаута - флаутист;
- гитара - гитарист;
- дечји, женски и мушки глас.

Сви изрази се упознају на линији разумевања значења речи и препознавања звука.

Музичко стваралаштво

- Стално подстицање ученика на што изражајније певање научених песмица;
- опонашање звукова из околине, спонтаном или договореном импровизацијом (звуци у кући, граду, природи - разговор животиња, разговор стабала шуштањем лишћа);
- измишљање малих ритмичких целина остварених спонтано изговореним или отпеваним групама гласова (измишљање групе састављене само од самогласника или само од сугласника), ко ће дуже, ко ће занимљивије, разигране групе гласова;
- импровизација остварена рукама или ногама, односно дечјим инструментима (уз стајање на једном месту или кретањем кроз простор);
- слободно импровизовани дијалози помоћу дечјих инструмената (деца бирају исте или различите инструменте);
- импровизација дечје мелодије на властит или од учитеља предложен стих;
- слободно измишљање покрета уз музику (нпр. за неко коло уз научену нову мелодију).

Дидактичко - методичка упутства

Наставни предмет *Музичка култура* треба код ученика да развије естетски доживљај, машту, вештине, навике и стваралачки импулс.

У основној школи настава музичке културе, заједно са другим наставним предметима, утиче на свестрани развој личности детета и представља једну од важних дисциплина.

Обавезни и препоручени садржаји овог наставног предмета треба да пруже знања и информације ученицима како би могли да с разумевањем и радошћу прате, разликују, доживљавају и процењују музичке вредности.

Да би били реализовани циљеви првог циклуса основног образовања и васпитања, као и задаци програма образовања и васпитања, потребно је обезбедити наставна средства у складу са важећим нормативима.

Сазнајни процес у настави музичке културе заснива се на доживљавању музике кроз песму и слушање музике. Ученицима се преносе неопходни елементи, који чине основу музичке писмености и знања, а у функцији су бољег разумевања музике.

Основни принцип у остваривању циљева и задатака треба да буде активно учешће ученика на часу, а час музичке културе треба да буде доживљај за ученике. Усвајање знања ученика зависи од добре организације часа, који мора бити добро планиран, осмишљен и занимљив. Настава треба да се одвија у ведрој и радној атмосфери. Разним облицима рада, техникама и очигледним средствима ученицима се преносе знања и комбинују разне методе у настави. Према својим садржајима наставни програм се реализује у неколико етапа. У првој етапи настава се своди на форме рада које највише одговарају психофизичком развоју ученика. То су: бројалице, песме, музичке игре, слушање музике и свирање на дечјим ритмичким инструментима.

Домаће писмене задатке или писане тестове, контролне задатке, реферате не треба задавати у оквиру овог предмета ни у једном разреду.

Наставу треба увек повезивати са музичким животом друштвене средине уз учествовање на такмичењима и музичким приредбама.

Садржај *Музичке културе* чине активности:

- извођење музике (певање/свирање),
- слушање музике,
- стварање музике,
- хорско и оркестарско музицирање.